

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 25 februari 1918 kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om ändring i 23 § 1 mom. i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

(2:a avd.)

Närvarande: herrar Hammarström, Röing, Ollas Ericsson, Jacob Larsson, Lyckholm*), Antonsson, Elof Ljunggren, Bäckström*), frih. Fleming*), Wijk*), Källman, Nilsson i Bonarp, Månsson i Hagsström, Holmström, Nilsson i Kristianstad, Berg i Staby, Forssman, Bökelund, Wikström och Olsson i Ramsta*).

*) Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

I en inom andra kammaren av herr *Leo* och tre andra ledamöter väckt motion, nr 60, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, har hemställts, »att riksdagen för sin del ville besluta sådan ändring i mom. 1 § 23 av förordningen om taxeringsmyndighet och förfarandet vid taxering, att de båda första styckena i nämnda mom. sammanföras till följande lydelse:

23 §.

I mom. Samtliga ledamöter i vederbörande beskattningsnämnd äga att under ordförandens ledning granska de skattskyldigas deklARATIONER och uppgifter, men må dessa ej utan den skattskyldiges skriftliga medgivande i beskattningsnämnds protokoll intagas i vidare mån, än vad som på grund av föreskriften i 2 mom. påkallas.»

Beträffande motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Den gällande ordningen för granskning av de skattskyldigas deklARATIONER har i huvudsak bestått allt sedan 1902, då självdeklarationsinstitutet först infördes i vårt skattesystem. I 1902 års nya inkomstskatteförordning stadgades, att berörda granskning skulle verkställas endast av vederbörande taxeringsmyndighets ordförande med biträde i varje särskilt fall av den ledamot taxeringsmyndigheten utsåge samt av kronans ombud. 1910 års skattelagstiftning medförde härutinnan ej annan ändring, än att omförmälda befogenhet tillades även den ledamot av taxeringsnämnd, som enligt den nya taxeringsförordningen Konungens befallningshavande skulle hava att förordna.

I den föreliggande motionen förordas en sådan utvidgning av tillträdet till deklarationsmaterialet, att detta skulle bliva tillgängligt för varje ledamot i beskattningsnämnd.

Spörsmålet om vilka personer, som böra få taga del av självdeklARATIONER, har redan förut tvenne gånger efter de nya skattelagarnas tillkomst varit förelagt riksdagen, men hava förslag om vidgad tillgång till deklARATIONERNA i båda fallen avvisats.

I en av herr Söderbom vid 1914 års förra riksdag framlagd motion, II: 115, föreslogs, att varje ledamot i vederbörande beskattningsnämnder skulle äga rätt att granska avlämnade deklARATIONER. Bevillningsutskottet delade ej motionärens uppfattning utan avstyrkte motionen. Utskottet yttrade härvid följande:

»Såvitt utskottet har sig bekant, hava de nuvarande restriktionerna i förevarande hänseende icke väckt något missnöje eller vållat några olägenheter, och kan utskottet ej finna annat än, att det redan är tillräckligt sörjt för såväl att deklarants uppgifter komma under vederbörligt bedömande som ock att de ledamöter av beskattningsnämnd, som ej personligen granskat deklARATIONER, ändock bliva i tvistiga fall behörigen underrättade om deklARATIONENS innehåll i vidkommande delar och således icke, såsom motionären synes befara, nödgas fatta beslut i sak, som de ej till fullo känna.

Ett eftergivande i den riktning motionären föreslagit skulle å andra sidan onekligen i viss mån äventyra deklARANTENS berättigade anspråk på största möjliga sekretess beträffande deklARATIONEN. Härvid vill utskottet erinra om, att just de nya deklARATIONSFÖRMULÄREN, vilka i år första gången komma till användning, genom den mängd av detaljerade primäruppgifter, deklARANT enligt desamma i vissa fall måste lämna, torde nödga honom att i högre grad än hittills blotta sin ställning. Hans intresse att uppgifterna ej mera än nödigt komma till annans kännedom är följaktligen väsentligen ökat, och i sakens natur

ligger, att, trots den stadgade tystnadsplikten för vederbörande, risken härutiinnan komme att växa i samma mån tillgången till deklARATIONERNA vidgades.»

I kamrarna blev också motionen avslagen utan votering, i första kammaren utan diskussion.

Vid 1917 års riksdag återupptogs frågan genom en av herr Olofsson i Digernäs väckt motion, II: 9, med förslag om sådan ändring av hithörande stadgande, att »alla ledamöter av taxeringsnämnden måtte vara lika berättigade som skyldiga till att granska alla till nämnden inkomna deklARATIONER och uppgifter».

Detta förslag kunde givetvis långt mindre än det tidigare påräkna någon anslutning. Ett ovillkorligt åläggande för varje ledamot att granska varje deklARATION kunde ju av rent praktiska skäl ej komma i fråga, och å andra sidan saknades fog att från den utsträckta befogenheten utesluta prövningsnämndens ledamöter. Motionen blev också av bevillningsutskottet avstyrkt. Utskottet åberopade därvid ej allenast berörda brister hos förslaget utan ock 1914 års bevillningsutskotts ovan intagna yttrande, därmed avvisande varje utvidgning av ifrågavarande granskningsbefogenhet. I en reservation av tre ledamöter uttalades dock sympati för en utsträckt rätt till granskning. Utskottets betänkande godkändes emellertid av båda kamrarna, av andra kammaren utan debatt.

Som av ovanstående synes, hava herr Leo och hans medmotionärer sökt undvika nyssnämnda brister i herr Olofssons i Digernäs förslag och i huvudsak ställt sig på samma ståndpunkt som 1914 års motionär och förra årets reservanter.

Ehuru det föreliggande förslaget sålunda äger företräde framför förra årets, har dock utskottet icke kunnat finna de av motionärerna anförda skälen övertygande vare sig beträffande förefintligheten av något verkligt behov av deklARATIONERNAS granskning på flera händer, än som nu äger rum, eller därom att den förordade åtgärden skulle leda till det avsedda resultatet.

Då det i gällande stadgande föreskrives, att »i varje särskilt fall» vid granskningen skall biträda »den ledamot, beskattningsnämnden utser», synes meningen vara, att den mera konstanta sak- och författningskunskapen hos ordföranden och den av Konungens befallningshavande förordnade ledamoten i taxeringsnämnd eller kronans ombud hos prövningsnämnd skall kompletteras med den speciella orts- och personkännedom, som olika ledamöter kunna besitta för olika fall. Den tredje vid granskningen förutsättes skola växla alltefter behovet för skilda fall. Blir detta, såsom sig bör, iakttaget i praktiken, torde också tillräckliga garan-

tier finnas för en allsidig undersökning av deklARATIONERNA. Något praktiskt behov av den föreslagna anordningen synes därför knappast vara förhanden, och ifrågasättas kan, om flera personers sysslande med deklARATIONSMATERIALET skulle annat än i enstaka undantagsfall leda till riktigare taxering.

Däremot synes med fog kunna befaras, att genom en utsträckt rätt till granskning av deklARATIONERNA taxeringsarbetet komme att ej obetydligt fördröjas. Motionärernas förslag lämnar öppet för varje nämndsledamot att när som helst besvara ordföranden med krav på deklARATIONENS utlämnande och biträde vid dess studerande, och hinder synes ej ens möta för rekvisition från enstaka ledamots sida av hela deklARATIONSMATERIALET. Uppenbart är, att på detta sätt tillfälle kan beredas en del personer att av ren nyfikenhet eller i konkurrentintresse skaffa sig inblick i andras ekonomiska förhållanden, och faran för de skattskyldiga av en sådan anordning kan väl knappast betvivlas. I själva verket skulle även mindre långt gående åtgärder i motionens syfte innebära ett äventyrande av det skydd i berörda hänseende, som här i landet ansetts såsom en ovillkorlig förutsättning för självdeklARATIONsinstitutets införande.

Då utskottet följaktligen funnit sig sakna anledning att nu frångå den ståndpunkt i ämnet, som utskottet intagit såväl 1914 som 1917, får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II: 60, av herr Leo m. fl., icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 februari 1918.

På bevillningsutskottets vägnar:

ALEXIS HAMMARSTRÖM.

Reservation

av herrar *Jacob Larsson, Elof Ljunggren, Källman, Månsson* i Hageström, *Holmström* och *Nilsson* i Kristianstad, vilka ansett, att utskottets betänkande bort hava följande innehåll:

Den gällande ordningen för granskning av de skattskyldigas deklARATIONER har i huvudsak bestått allt sedan 1902, då självdeklarationsinstitutet först infördes i vårt skattesystem. I 1902 års nya inkomstskatteförordning stadgades, att berörda granskning skulle verkställas endast av vederbörande taxeringsmyndighets ordförande med biträde i varje särskilt fall av den ledamot taxeringsmyndigheten utsåge samt av kronans ombud. 1910 års skattelagstiftning medförde härutinnan ej annan ändring, än att omförmälda befogenhet tillades även den ledamot av taxeringsnämnd, som enligt den nya taxeringsförordningen Konungens befallningshavande skulle hava att förordna.

Spörsmålet om utvidgning av ifrågavarande granskningsrätt har emellertid sedan dess upprepade gånger gjorts till föremål för riksdagens uppmärksamhet. I en av herr Söderbom vid 1914 års förra riksdag framlagd motion, II: 115, föreslogs, att varje ledamot i vederbörande beskattningsnämnder skulle äga rätt att granska deklARATIONERNA och dem bifogade handlingar, och förra året väcktes av herr Olofsson i Digernäs motion, II: 9, med förslag om sådan ändring av hithörande stadgande, att »alla ledamöter av taxeringsnämnden måtte vara lika berättigade som skyldiga till att granska alla till nämnden inkomna deklARATIONER och uppgifter».

Sedan 1914 års bevillningsutskott, huvudsakligen av hänsyn till deklARATIONERNAS skydd mot offentlighet, avstyrkt herr Söderboms motion, blev densamma också av kamrarna avslagen.

Den form, vari frågan vid 1917 års riksdag framfördes, var sätillvida sämre än 1914 års förslag i ämnet, att den vidgade befogenheten förknippats med skyldighet att granska, samt att befogenheten skulle tillkomma allenast taxeringsnämnds ledamöter, ej ledamöter i prövningsuämnd. Då bevillningsutskottet fortfarande ställde sig avisande, synas också huvudskälen hava varit antydda brister, om ock i motiveringen jämväl citerats 1914 års utskotts betänkligheter från sekretessynpunkten. Utskottet var 1917 ej enhälligt. I en reservation

uttalade sig tre ledamöter för införande av rätt för alla ledamöter av beskattningsnämnd att taga del av deklARATIONERNA, men kunde i frågans dåvarande läge ej göra något definitivt yrkande. Utskottets betänkande blev också av kamrarna godkänt.

I nu föreliggande motion hava herr Leo och hans medmotionärer, med undvikande av de ovan anmärkta bristerna i herr Olofssons i Digernäs förslag, ställt sig på i huvudsak samma ståndpunkt som 1914 års motionär och förra årets reservanter. De hava sålunda å ena sidan stannat vid förslag om *rättighet* till granskning, men å den andra konsekvent utsträckt rättigheten till att omfatta *båda* beskattningsnämndernas ledamöter.

Den motivering, varmed 1914 års bevillningsutskott avstyrkte en sådan reformering av deklarationsgranskningen, var dels att något behov av utvidgad tillgång till deklARATIONERNA ej skulle hava yppats, dels ock, såsom redan antytts, att därigenom den behöriga sekretessen skulle äventyras. Utskottet yttrade nämligen:

»Såvitt utskottet har sig bekant, hava de nuvarande restriktionerna i förevarande hänseende icke väckt något missnöje eller vållat några olägenheter, och kan utskottet ej finna annat än, att det redan är tillräckligt sörjt för såväl att deklARANTS uppgifter komma under vederbörligt bedömande som ock att de ledamöter av beskattningsnämnd, som ej personligen granskat deklARATIONERNA, ändock bliva i tvistiga fall behörigen underrättade om deklARATIONENS innehåll i vidkommande delar och således icke, såsom motionären synes befara, nödgas fatta beslut i sak, som de ej till fullo känna.

Ett eftergivande i den riktning motionären föreslagit skulle å andra sidan onekligen i viss mån äventyra deklARANTENS berättigade anspråk på största möjliga sekretess beträffande deklARATIONEN. Härvid vill utskottet erinra om, att just de nya deklARATIONSFÖRMULÄREN, vilka i år första gången komma till användning, genom den mängd av detaljerade primäruppgifter, deklARANT enligt desamma i vissa fall måste lämna, torde nödga honom att i högre grad än hittills blotta sin ställning. Hans intresse att uppgifterna ej mera än nödigt komma till annans kännedom är följaktligen väsentligen ökat, och i sakens natur ligger, att, trots den stadgade tystnadsplikten för vederbörande, risken härutinnan komme att växa i samma mån tillgången till deklARATIONERNA vidgades.»

Vad det förstnämnda skälet beträffar, synes redan den omständigheten, att frågan, trots upprepade avslag, gång på gång från olika håll bragts under riksdagens prövning, vittna om att ett verkligt intresse

för saken förefinnes, som måste förutsättas grundat på ett å skilda orter framträdande behov. Tydligt är väl ock, att i många fall ej blott vederbörande nämndsledamot utan ock den skattskyldige själf kan hava intresse av att en var i taxeringsbeslutet deltagande kunnat taga del av primärmaterialet för taxeringen. Funnas garanti för att såsom tredje man, vid granskningen i varje fall bleve tillkallad den ledamot, som sutte inne med den bästa kännedomen om det särskilda fallet, kunde detta tilläventyrs med något fog åberopas mot en utvidgning av de granskandes antal såsom för ett riktigt taxeringsresultat obehöfelig, men en sådan garanti finnes uppenbarligen ej och kan sannolikt av praktiska skäl ej heller anordnas. Genom ett lämpligt steg i den riktning motionärerna asyfta öppnas emellertid tillfälle för den i de faktiska förutsättningarna för taxeringen insatte att kunna kontrollera den skattskyldiges egen relation av dessa förutsättningar.

I fråga om den skattskyldiges berättigade krav på skydd för de uppgifter han lämnat vill utskottet erinra, att, såvitt utskottet har sig bekant, det icke blivit påstått annat än att de härför givna bestämmelserna i 52 § 2 mom. taxeringsförordningen hittills visat sig tillfyllest. Några klagomål över åsidosättande från beskattningsnämndsledamöters sida av deras där stadgade diskretionsplikt torde, så vitt känt är, ej hava förekommit. Det synes därför innebära ett oberättigat misstroende mot dessa förtroendemän att förutsätta, att deklara-tions granskning i ett eller annat fall av flera än det nu begränsade antalet skulle i nämnvärd grad förringa nyssnämnda bestämmelsers effektivitet.

Av det ovan sagda framgår, att utskottet funnit åtskilliga skäl tala för motionens syfte, men har utskottet givetvis insett, att dess realiserande fullt ut enligt motionärernas förslag ej vore utan vissa avsevärda olägenheter. Främst får härvid hållas i sikte, att taxeringsarbetet ej blir genom den nya anordningen försvårat eller betungat. Detta skulle lätteligen bliva fallet, om exempelvis varje ledamot av nämnden när som helst finge besvara ordföranden med krav på tillhandahållande av deklara-tioner eller om en ledamot skulle kunna utan angivande av viss deklara-tion rekvirera hela det förefintliga deklara-tionsmaterialet. Den rent privata nyfikenheten får naturligtvis ej på denna väg beredas tillfälle till inblick i nästans förhållanden. I antydda avseenden synes motionärernas förslag icke bereda tillbörlig säkerhet mot missbruk.

Omformälda olägenheter torde emellertid kunna, utan åsidosättande av det berättigade syftet i denna angelägenhet, undvikas genom att den ifrågasatta befogenheten begränsas till vederbörande beskattnings-

nämnds sammanträden, då i förekommande fall av taxering det må stå i sammanträdet deltagande ledamot öppet att få personligen taga del av den skattskyldiges deklaration. I de flesta fall skall säkerligen ett sådant tillvägagångssätt visa sig mindre tidsödande än om ordföranden, såsom enligt nuvarande bestämmelser, skall på ledamots begäran redogöra för innehållet av deklarationen och för sådant ändamål nödgas göra uppehåll i handläggningen. Som regel får det väl också anses utslutet, att i sådant sammanhang deklaration av ren nyfikenhet begäres framlagd.

Jämväl i formellt avseende har motionärernas förslag tarvat omarbetning, bland annat, till vinuande av närmare anslutning till den nuvarande författningstexten.

På grund av det ovan anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion, II:60, av herr Leo m. fl., måtte besluta, att. 23 § 1 mom. i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering skall erhålla följande ändrade lydelse:

23 §.

1 mom. Granskning av de skattskyldigas deklarationer verkställas av vederbörande beskattningsnämnds ordförande med biträde i varje särskilt fall av den ledamot, beskattningsnämnden utser, den av Kungl. Maj:ts befallningshavande förordnade ledamoten av taxeringsnämnd samt kronans ombud hos prövningsnämnd.

Härutöver vare vid beskattningsnämnds sammanträde deklaration i särskilt fall tillgänglig för varje i sammanträdet deltagande ledamot, som sådant begär.

För innehållet — — — — — förstöras.